

'Seçim Barajı' Tartışması ve Olası Seçenekler¹

Murat Sevinç, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi ,
e-posta: sevinc@politics.ankara.edu.tr

2014 yılı Aralık ayı başında bir gazetecinin köşesinde gündeme getirdiği 'seçim barajı' haberi, basında hararetle tartışılmaya başlandı. Habere göre, AYM (Anayasa Mahkemesi) Başkanı, % 10 seçim barajına ilişkin düzenlemenin bireysel başvuru yoluyla önlerine geldiğini, hâlihazırda inceleme aşamasında olduğunu ve birkaç hafta içinde sonuçlandırılacağını açıkladı.

Söz konusu haber, bir yandan son derece teknik yönleri olan, diğer yandan güncel siyaseti ve ülke demokrasisinin hiç olmazsa kısa vadedeki geleceğini etkileyecek bir konuya dair. Ciddi polemige neden oluşu, bu yüzden. Tabii buradaki 'ciddi' ifadesini, 'Türkiye koşullarında' düşünmek gerek. Ne yazık ki ülkemizde bir konunun, hele ki yazılı ve görsel basında ciddiyetle tartışılması mümkün değil. Olamıyor ve görünen o ki olamayacak. Çünkü tartışmak, öncelikle tartışma niyetine, tartışılacak konu hakkında temel alan birikimi ve terminolojisine, uygar bir atmosfere gereksinim duyar. Türkiye'de üçü de yok.

Böylesine vahim bir manzara, hiç kuşkusuz uzun vadeli tarihsel sorunların, toplumsal ve siyasal koşulların sonucu oluşmuş siyasal kültürün mirası. Dolayısıyla tek bir iktidar ya da birkaç siyasetçiye yüklenemeyecek, kangrenleşmiş bir yapı ile karşı karşıyayız. Buna mukabil on iki yıldır iktidarda olan AKP'nin siyaset yapma biçimi, yaratılmasına büyük katkı yaptığı ürkütücü toplumsal kamplaşma, giderek yoğunlaşan baskı ve polisiye önlemler, ülkedeki 'konuşamama' atmosferinin en önemli gerekçelerinden biri. AKP, seçim barajı tartışmalarında da izlenebildiği gibi, 1924 Anayasası'nın özel konumundan ve DP (Demokrat Parti) döneminden miras, çarpık, günümüzde hemen hiçbir geçerliliği kalmamış bir tür 'milli egemenlik' tanımından hareket ederek, demokratik fren ve denge mekanizmalarını görmezden gelmeyi, siyaset yapma biçimi olarak benimsemiş durumda.

Meclis çoğunluğunun iradesini 'milli egemenlik' ile özdeşleştirip 'anayasal devletin' denetiminden masun olma çabası, Türkiye sağıının yaklaşık altmış yıllık siyaset yapma biçimidir ve günümüz iktidar partisi de tüm bileşenleriyle söz konusu tarzı benimsediğini gösteriyor. Çıkarına hanel getirecek tüm yargı kararlarını, toplumsal muhalefeti, muhalif akademiyi, basını, iş insanlarını, gerçek anlamını giderek kaybetmekte olan 'darbecilik' ile itham etmek, AKP'nin tarihimize bırakacağı en vahim izlerden, yalnızca biri olacaktır. Nitekim MSK (Milletvekili Seçim Kanunu)'nin bir hükmüne yönelik hak ihlali başvurusu

duyulur duyulmaz iktidar kanadından ve tabii Devlet Başkanı'ndan gelen, beklenen izansız tepkiler, AYM'yi hedef haline getiren açıklamalar ve kullanılan dil, malum 'milli irade' yorumunun bir kez daha dile getirilmesinden başka bir şey değil. Dolayısıyla AKP'nin biricik olmadığını, buna mukabil 'tarihsel bir hastalığın' bugünkü temsilcisi, ancak kuşkusuz hayli sert ve güçlü bir temsilcisi olduğunu vurgulamak gerek. Belki de tarihimizde ilk kez, söz konusu çarpık ve 'çoğunlukçu' egemenlik tanımı böylesine güçlü ve fütursuz bir 'nefes' bulmuş durumda. Bu nefesin biraz daha güçlenmesi, ülkenin yolunu faşizme çıkaracaktır; hatırlatmaya gerek yok sanırım.

Hâl böyleyken, yazının asıl konusu olan bireysel başvuru meselesi, gerek AYM'nin yapacağı inceleme gerekse vereceği kararın uygulanması açılarından, kaçınılmaz biçimde, nicedir anayasal hükümleri askıya almış görünen iktidar partisinin hali pür melaliyle ilişkili hale gelmektedir. Sözün özü, 'kararı yok hükmünde sayarız' diyen iktidar sözcülerinin, 'AYM'nin kapatılması gerek' açıklamasını yapan bir Anayasa Komisyonu Başkanı'nın olduğu memleketimizde, AYM'nin yapacağı inceleme ve varacağı olası sonuçlar, sıradan bir yargılama meselesi olmaktan çok öte anlam ve sonuçlar barındırıyor. Bu gerekçeyle sorun, hem 'hukuksal açıdan' hem de olası 'siyasi tepkiler' göz önünde bulundurularak, aşamalarıyla çözümlenmeye muhtaç.

Seçim barajının nasıl bir geçmişi var?

Öncelikle MSK'nin 33. maddesinde yer alan % 10 barajının herhangi bir Batı demokrasisinde eşi benzeri olmadığını söylemek gerek. Putin'in Rusya Federasyonu'nda dahi % 7 idi, % 5'e indirdiler ve 2016 seçimleri % 5 ülke barajı ile gerçekleştirilecek. Batı'da barajsız sistemler olduğu gibi seçim barajı konusundaki genel eğilimin, % 2 ile % 5 arasında olduğu söylenebilir. Zaman zaman Türkiye'de gündeme gelen % 5 baraj önerisi, anlaşılan Almanya'dan esinlenmektedir. Ayrıca bu satırların yazıldığı saatlerde CHP'nin, parti sözcüsü aracılığıyla % 3 seçim barajı önerdiğini de hatırlatalım.

1983 tarihli MSK'nin ilk halinde bir de 'seçim çevresi barajı' vardı. Üç genel seçim bu 'çifte barajlı' sisteme göre yapıldı. Küçük partiler, yani 12 Eylülcülerin 'marjinal' olarak tanımladığı siyasal akımlar sistem dışı bırakılmak isteniyordu. Barajın yüksekliği, birbirine yakın siyasal görüşlerin, mecburen aynı parti çatılarında toplanmasını sağlamaya yönelikti. Amaç büyük ölçüde gerçekleşti. Söz konusu yapı farklı siyasal akımların partileşmesini engellerken, halihazırdaki partiler içindeki siyaset yapma biçimlerini de belirledi. Tabii yalnızca seçim yasaları değil. SPK (Siyasi Partiler Kanunu) hükümleri, önseçim gibi yöntemlerin yokluğu, siyasetin finansmanı vs. parti içi demokrasinin doğmasını engelleyen faktörlerdir. Dolayısıyla 1982 Anayasası döneminde seçimlerin, iç ilişkileri ve

yapılanmalarında demokratik olmayan, farklı siyasal örgütlenmelerden umudu olmayıp zorunluluktan bir araya gelenlerce oluşturulmuş, bir tür 'mantık evliliği' ürünü siyasal partiler arasındaki yarıştan ibaret kaldığı söylenebilir. İşte bu mutsuz mantık evliliklerinin temel nedenlerinden biri hiç kuşkusuz, parlamentoda siyaset yapmayı hayli yüksek bir oy oranı sağlamaya indirgeyen, yüksek seçim barajıdır.

Söz konusu 'çifte baraj' yaklaşık yirmi yıl önce iptal istemiyle AYM'ye taşındı. Mahkeme, 1995'te verdiği kararda, *seçim çevresi barajını* iptal ederken, % 10'luk ülke barajına dokunmadı. 1995 sonrasındaki tüm seçimler hâlihazırdaki barajla gerçekleştirildi. Baraj sorunu, AİHM'nin önüne de gitti (Sadak/Yumak) ve ilgili dairenin 2007'deki kararı, baraj lehine çıktı. AİHM, kişisel olarak 'yanlış' bulduğum kararda, barajın yüksek olduğuna, ülkede tartışıldığına, buna mukabil önceki hükümet istikrarsızlıklarının olumsuz anıları nedeniyle konulduğuna ve ülkelerin böyle bir konuda 'karar marjı' olduğuna hükmetti. Sonrasında, % 10 seçim barajının düşürülmesi gerekliliği defalarca gündeme gelmesine karşın, iktidar partileri bu yönde bir girişimde bulunmadı. 1990'lı yılların ortalarından itibaren, yüksek seçim barajının özellikle Kürt siyasal hareketinin önünde ciddi bir engel oluşturduğunu hatırlatmakta yarar var. Söz konusu hareketin partileri, 2007 seçimleri sonrasında bu adaletsizliği, 'bağımsız milletvekilliği' yoluyla, hiç olmazsa kısmen giderdi. Bağımsız milletvekilliği, geçerli olmasına karşın 'hesaba katılmayan' oy miktarında da azalmaya neden oldu.

Baraj neden kaldırılmamış olabilir?

Tabii bunu kaldırmayanlara sormalı! Tüm iktidarlar, 12 Eylülcülerin bu '*yükte hafif pahada ağır*' hediyesinden yararlanmıştı. İşin vahim yanı, sürekli 'milli irade' vurgusu yapan sağ iktidarların, milli iradenin parlamentoya tam anlamıyla yansımalarının önündeki büyük engellerden olan yüksek seçim barajına sahip çıkmalarıdır. Tabii bu, kısaca ele alınabilecek bir konu değil. Şimdilik şu kadarını söylemek yeterli olabilir.

Türkiye'de devlet, o devleti idare edenler, 'halkın yönetime katılımına' değer vermez. Bunu istemez. Yönetime katılmak, çok katmanlı bir konudur. Yalnızca oy verilmesini yani amiyane deyişle 'sandığı' anlatmaz. Yurttaşın bilgilendirilmesi başta olmak üzere, katılım için gerekli kanalların yaratılması hedeflenir. Varacağı yer, gerçek bir 'çoğulculuktur.' Oysa Türkiye'de çarpık ve dile pelesenk olmuş 'milli irade' sloganı, halkı oy deposu olarak görür. Oy deposunun fertlerini bolca övüp iltifat etmek, hiçbir demokratik işlevi olmayan, çoğu zaman tehlikeli sonuçlara varabilecek bir eğilimdir. Sanırım en çarpıcı örneklerden biri, 'milli irade' sloganını durmaksızın kullanan AKP'nin, 2002 seçimlerinde oyların

neredeysse 'yarısı' (% 45 civarında) baraj nedeniyle 'çöpe gittiği' için 'tek başına' iktidar olabilmesidir. Ancak, 'ülke' yerine 'algı' yönetmek isterseniz, bu somut gerçeği hiç gündeme getirmez, sürekli 'cici halk' söylemi kullanırsınız. Üstelik anlattığınız masalları dinlemeye teşne çeyrek okumuşlardan destek de bulursanız, 'halk övgüsü' tadından yenmez olur. Hatırlatmakta yarar var. Turgut Özal da 1987 seçimlerinde aynı tadı almış, oy oranı ile orantsız milletvekilliği kazanmıştı. Bu seçimlerde, birinci parti olan Özal'ın ANAP'ı % 36.31 oy ile 292 milletvekili çıkarırken, ikinci parti olan SHP % 24.74 oy oranı ile yalnızca 99 sandalyeye sahip olabilmıştır. Takip eden büyük adaletsizliğin, AKP'nin, önemli partilerin yüksek oylarla baraj altında kaldığı için tek başına iktidar olabildiği 2002 seçimlerinde yaşadığını, bir kez daha yinelemekte yarar var.

Neyse ki yukarıda da vurgulandığı gibi 2007 seçimleri sonrasında, Kürt siyaseti 'bağımsız adaylık' seçeneğine yöneldi de 'çöpteki' oy miktarında kısmi bir azalma oldu. Ülkeyi 12 yıldır yöneten parti, bu izan dışı baraj her gündeme geldiğinde 'bana ne, ben mi koydum?' düzeyinde açıklamalar yapmayı tercih etti. Bu garip açıklama, iktidar partisinin demokratikleşme konusundaki istek ve ciddiyetini sergilemesi açısından da dikkate değer olmalı.

İşin daha da garip yanı, 'Kemalist ve darbe sempatzanı' olarak kodlanan CHP ile adı çoğu zaman 'bölücülükle' birlikte anılan HDP/BDP çizgisi yıllardır 'baraj düşsün' derken; 'ileri demokrat' sloganını kullanan AKP'nin, 12 Eylül'ün en güçlü kurumlarından birine böylesine sahip çıkmasıdır. 'Ülke yerine algı yönetmek' ifadesiyle anlatılmak istenen de budur. AKP'nin geçen yıl gündeme getirdiği seçim kanunu değişikliği önerisine, şimdilik hiç girmeyelim. Çok tipik bir AKP taktiği ve projesiydi. Özetle, dar bölge seçim sistemini benimseterek, daha az oy ile daha fazla milletvekiline sahip olmak. Yüzlerce bölgenin, bir partinin egemen olduğu parlamentoda belirleneceğini anımsatmak yeterli olur sanırım. Daha da Türkçe yazmak gerekirse, barajın indirilmemesinin nedeni, iktidar partilerinin bu 'oy hırsızlığından' büyük menfaat elde etmeleridir. Tabii oy hırsızları, kendilerine hayli şık bir kılıf da buldular: Yönetimde istikrar.

Baraj, yönetimde istikrarı sağlar mı?

1995 değişiklikleri ile Anayasa'ya, seçim kanunlarının '**temsilde adalet ve yönetimde istikrar** ilkelerinin bağdaştıracak şekilde düzenlenecekleri' ilkesi eklenmiştir (67). Eğer istikrardan, 'bir' partinin yıllarca süren dizginsiz yönetimi anlaşılıyorsa, % 10 elbette istikrar sağlar. Bu mantıkla, barajı % 30'a çıkarmak, yönetimi daha da istikrarlı hale getirecektir. Üstelik yasama yetkisi 'asli ve genel' olduğu için TBMM'nin barajı % 30 yapmasının önünde bir pozitif hukuk engeli de yok. AKP'nin egemenlik algısı buna da izin verir!

Yıllardır, 'tek parti hükümeti' ile 'istikrar' sözcükleri neredeyse eş anlamlı kullanılırken, TV gediklileri Avrupa'daki koalisyonlardan örnek verdi mi? Vermediler tabii ki. Çünkü böyle bir eşleştirmenin bilimsel açıklaması yok. Türkiye, özellikle 1960'lı ve 1970'li yıllarda çok sayıda koalisyon hükümetine tanık olmuş ve ülkenin hayli zor günlerinde bu hükümetler görev yapmıştır. Koalisyon hükümeti dönemleri, içinde yer aldığı koşullardan ayrı düşünülemez. Dolayısıyla siyasal istikrarın sağlanması, hükümet yapısı dışında başkaca koşulların varlığına bağlıdır. Nitekim DP tek başına iktidarken ülke, farklı gerekçelerle istikrarsızlığa savrulmuştur. Ya da örneğin 1982 Anayasası'ndaki en ilerici ve kapsamlı değişiklikler, 2001 yılında görevde olan üçlü koalisyon tarafından gerçekleştirilmiştir. Şu anda AB'nin en önemli iki ülkesi, koalisyon hükümetleriyle yönetiliyor. Her gün gözyaşı döküp 'ah, Türkiye gibi olmak vardı' diyerek efkârlanıyorlar mıdır? Sanmıyorum. Hâl böyleyken 'koalisyon hükümetleri' ile 'istikrarsızlığı' birlikte anmak da, aynı algı yönetiminin sonucudur ve kabul etmek gerekir ki şu aşamada başarıya ulaşılmış görünüyör.

Bana kalırsa, baraj olmamalı. Ancak eğer olacaksa, en fazla % 3 ile % 5 arasında bir oran belirlenmeli. Böyle bir oranın, 'kolay dağılmayan' hükümetlerin kurulabileceği bir meclis aritmetiği yaratacağı öngörülebilir. Ancak % 10, 'temsilde adalet,' 'seçme/seçilme' ilke ve haklarını yerle bir eden bir oran. Bu saçmalığın gerekçesi 'yönetimde istikrar' amacı değil, doğrusu, güçlü iktidarların 'büyük korkularıdır.' Geçmişe bakılırsa, Süleyman Demirel'in 1965 ve 1969'ın olağanüstü zor koşullarında, henüz baraj ödekliliği yokken, 'tek başına' iktidar olabildiği görülecektir. Oy gasp ederek sağlananın adı, istikrar değil oy hırsızlığıdır. Şu anda % 10 barajını savunan herkes, 2014'ün Kenan Evren'idir. Bu kadar açık ve basit.

AYM, bir siyasi parti başvurusunu inceleyebilir mi?

İlgili Yasa, 'kamu tüzel kişileri bireysel başvuru yapamaz' demektedir. Siyasal partiler 'tüzel kişiliğe' sahiptir ancak 'kamu tüzel kişisi' değildir. Bu nedenle, bireysel başvuru yapabilirler. Davanın Genel Kurul'a taşınması ise, AYM'nin çok önemli bulunduğu davalarda, daha önce de gerçekleştirdiği bir uygulamadır.

AYM, 'ihlal' kararı verebilir mi?

Verebilir. Yalnızca bir 'ihtimalden' değil, 'yetkiden' söz ediyorum. % 10 baraj 'seçme ve seçilme hakkını,' hak olmaktan çıkarmaktadır. Bu oran TBMM'de farklı siyasi görüşlerin değil, büyük partilerin siyasi eğilimlerinin temsiline izin vermektedir. Oysa ölçü, Batı demokrasileri ve temsilde adaleti sağlamak olmalıdır.

Ancak AYM 'ihlal' kararı verirse, ciddi bir eleştiri ile karşılaşacaktır. AİHM'nin

2007'deki baraj kararı nedeniyle. Malum, Anayasa'ya göre (148/3) bireysel başvuruda Mahkeme, AİHS ve Anayasa'da (yani, ikisinde de) yer alan bir hakkın ihlal edilip edilmediğini inceler. Dolayısıyla AKP'liler aniden, ülkenin bir anayasası olduğunu hatırlayacak ve AİHM kararı ile Anayasa'nın AİHS'ye atfı yapan hükmünden söz edeceklerdir. AYM eğer ihlal bulursa, bunu hem kendi içtihadını değiştirerek (1995) hem de 'görünürde' AİHM'ye 'rağmen' yapacaktır. Buna mukabil unutulmaması gereken, yukarıda da anlatılmaya çalışıldığı gibi AİHM'nin aykırılık iddiasını, ülkelerin 'takdir marjı' olduğu savıyla reddettiğidir. Bu durumda AYM, olası 'ihlal' kararında, seçim barajı düzenlemesi konusunda Türkiye'deki 'takdir sahibi' kurumlardan biri olduğunu vurgulamalı ve kararını söz konusu 'marj' içinde gerekçelendirmelidir. Hak ihlali bulması durumunda, nasıl bir gerekçe yazılacağını bu satırların yazıldığı tarihte kestirmek, olanak dışı kuşkusuz.

AYM, 'ihlal' yerine, 'iptal' kararı verebilir mi?

Mahkeme'nin, Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 33. maddesindeki 'barajı' bireysel başvuru yoluyla iptal etme yetkisi var mı? Gazetelere açıklama yapan önemli anayasacılar, 'kanun aleyhine bireysel başvuru yapılamayacağını' belirtmişlerdir. Bunun çok aceleci bir değerlendirme olduğu kanısındayım. AYM Kuruluş Kanunu'nun 45. maddesindeki bir sınırlamadan söz ediyorlar. Ancak 'hak ihlali' iddiası bir 'yasa'dan kaynaklanıyorsa, Mahkeme bu yasa'yı incelemeyecek mi? Tabii ki inceleyecek. Burada, AYM önüne 'götürülen bir yasadan' değil, hak ihlali konulu olan, yani dolaylı olarak incelenmek zorunda kalınan bir yasa hükmünden söz ediyoruz. Dolayısıyla, itirazları anlamlı değil.

'Bireysel başvuruyu' gündemine alan AYM, incelemesi sırasında ilgili yasa hükmünün anayasaya aykırı olabileceği kuşkusunu duyarsa ne yapmalı? Yüce Divan yargılamasında ve parti kapatma davalarında ne yapıyorsa, onu yapmalı. Bu iki dava türünde AYM, 'davaya bakan mahkeme' konumundadır. Haliyle bir 'aykırılık' fark ettiğinde, ilgili yasa maddesini kendi önüne getirir. Çünkü bir başka kişi ya da yargı organının 'itiraz' yolu ile başvurması olanaksızdır. Refah Partisi ve Fazilet Partisi davalarında AYM, SPK'nin 302. maddesinde Anayasa'ya aykırılık olduğu kuşkusuyla, kapatma davasını durdurup aykırılığı inceleyerek ilgili fıkrayı iptal etmiş ve ardından kapatma davasına kaldığı yerden devam etmiştir. Güncel davada da Mahkeme, hak ihlali iddiasına konu olan (barajı düzenleyen) hükmü kendi önüne getirip anayasaya aykırılığını inceleyebilir ve iptaline karar verebilir. İptal kararı, sorunu 'kökten' çözecektir.

'ihlal' kararının sonucu ne olur?

Olası eleştiriler bir yana, AYM ihlal bulursa hukuksal sonucu ne olur? 1. AKP, 'ihlal bulunmuş da olsa Yasa'da yer alan % 10 baraj ile seçime gidiyoruz.' diyebilir.

Tabii, anormal bir tercihten söz ediyorum. AYM'nin 'bu barajla seçim, seçme ve seçilme hakkının ihlalidir' yönündeki kararının ardından hiçbir şey olmamış gibi seçim yapmak, belki mümkün ama çok tartışmalı/yanlış olur. Üstelik mümkün olup olmadığına da nihai olarak (başvuruları sonuçlandıran) YSK karar verecek. Başta HDP olmak üzere, çok sayıda parti ihlal kararına 'sahip çıkmışken' % 10 barajlı seçimde ısrar etmek, büyük bir meşruiyet ve hukuk dışılık kavgasına neden olacaktır. 2. Seçim Kanunu değiştirilerek, makul bir baraj oranı düzenlenebilir. Bu durumda, Anayasa'da yer alan (67), seçim kanunlarında yapılacak değişiklikler 'bir yıl içinde yapılacak seçimde uygulanamaz' sınırlaması gündeme gelecektir. Söz konusu sınırlama, Anayasa'da yapılacak bir 'ek madde' düzenlemesi ile aşılabılır.

'İptal' kararının sonucu ne olur?

AYM, incelemesi sırasında barajı düzenleyen hükmü, yukarıdaki 'altıncı başlıkta' anlatıldığı gibi kendi önüne taşır ve anayasaya aykırılığı gerekçesiyle iptal ederse, o andan itibaren barajsız bir seçim sistemine sahip oluruz. Haliyle, seçim öncesi herhangi bir acil değişiklik yapılmasına gerek kalmaz. Çünkü iptal kararı, ilgili hükmün 'yok edilmesidir.' Bu nedenle 'iptal etmek,' 'ihlal kararı' vermekten çok daha somut sonuçlar doğuracak bir yol olur. Tabii ortaya çıkacak 'barajsız seçim' seçeneği beğenilmezse, hemen yeni bir yasal düzenleme yapılmasının önünde (anayasaya konulacak ek madde ile bir yıllık uygulama yasağı aşılma kaydıyla) engel yok. Tabii AYM, olası bir iptal kararında eğer isterse, 'kararın bir yıl sonra yürürlüğe gireceğine' hükmedebilir ki bu seçenek, AKP'yi 2015 seçimi açısından hayli rahatlatır.

Siyasi sonuçları ne olur?

Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullarda, bir gün sonra dahi ne olacağını kestirmenin zorluğu ortada. Dolayısıyla böylesi sorulara yanıt vermeye çalışmak, biraz müneccimlik biraz da boş laf etmeyi gerektiriyor. Buna mukabil ister barajsız seçim, ister yeni bir düzenleme ile düşük barajlı seçim olsun, en büyük kazanç görünen o ki Kürt siyasal hareketinin olacaktır. Yeni oluşumlar, küçük partiler umutlanacaktır. AKP, olası bir 'ihlal' kararı (iptalde böyle bir şans yok) karşısında, 'bildiğimi okur, %10 ile seçime giderim' derse (ve YSK de aynı yönde karar verirse), ağır eleştiri ve tepkilere katlanmak durumunda kalacaktır. Bu konuda partilerin, AKP'nin karşısında yer alacağını varsaymak mümkün. 'Yargı darbesi' zırvalarıyla koskoca memleketi, uzun yıllar uyuşturup hissizleştirmek de mümkün olmayabilir. Üstelik AKP gibi sicili olan bir partinin, anayasaya, hukuka, yargısal aktivizme yapacağı her vurgunun, bu saatten sonra partiyi, akli başında insanlar nezdinde daha da gülünç duruma düşürmekten başka bir işe yaramayacağı tahmin edilebilir. Yine de burası Türkiye tabii. Bu somut gerçeği,

akıldan çıkarmamakta yarar var. Kimin, neyi, nasıl kullanacağı ve hangi siyasal partinin ne ölçüde etkileneceği kolaylıkla tahmin edilemez. Geçen ay, eğlenceli haber sitesi *Zaytung*'da bir son dakika haberi vardı. Memleketi, 'yarısının her şeyi bildiği, diğer yarısının hiçbir şeyi umursamadığı' bir yer olarak tanımlıyordu. Hâl böyleyken, muhtemel kararların siyasi sonuçlarının ne olacağını tahmin etmek hayli güç. Bekleyip görelim.

Sonnotlar

¹ Yazının ilk ve kısa hali, *Diken*'de (diken.com.tr) yayınlanmıştır. Yazının hazırlanmasında değerli meslektaşım Kerem Altıparmak ile konuya ilişkin tartışmamızdan çok yararlandım. Teşekkür borçluyum.